

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY
Posudek diplomové práce

Autor: Nikola Samešová

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Název práce (česky/anglicky): Výzkum východomoravského nářečí v obci Hroznová Lhota se zaměřením na lexikum

Vedoucí práce: PhDr. Kristýna Dufková, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Vojtěch Veselý, Ph.D.

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Soulad názvu práce s obsahem, cílem, anotací, obsahem a závěrem	A
Teoretická podkladová koncepce, metodika/metodologie, terminologie	C
Schopnost analýzy excerpovaného materiálu/předmětu výzkumu a následné syntézy, interpretace a argumentace	A
Sekundární literatura, tvůrčí aplikace, schopnost kritického komentáře	A
Struktura práce (výstavba textu, adekvátnost použitých stylistických prostředků), dodržení ortografické a gramatické normy, bibliografický a poznámkový aparát, jednotný způsob citací	A

Pozn.: Pro hodnocení se používá zavedené vysokoškolské klasifikace, tedy: A,B,C,D,E,F. Pokud diplomant obdrží v jednom (nebo více) z kritérií hodnocení F, pak je celá BP/DP považována za nedostatečnou.

Vyjádření vedoucího práce k antiplagiátorské kontrole:

Práce vykazuje 2% podobnost s jinými texty v repozitáři Odevzdej.cz.

Hodnocení práce – návrh klasifikačního stupně: A

Náměty pro obhajobu (formou otázek):

1. Jak jste sestavovala soubory slov (synonym) použité v první části dotazníku? Např. pro „muž“: *muž, chlap, pán, člověk, strejc, maník*? V práci to myslím vysvětleno není (pokud jsem to nepřehlédl).
2. Podívejte se, jak byly koncipovány otázky v dotaznících pro výzkum nářečí, které se užívaly při tvorbě Českého jazykového atlasu, a porovnejte je s otázkami ve Vašem dotazníku.
3. Zpracování teoretické části poněkud navozuje představu, jako by existovaly dva unikátní, navzájem se vylučující kódy – spisovný jazyk vs. nářeční jazyk. Jistě jste si vědoma toho, že jde o „jazyky“, které mohou koexistovat např. i v jedné konkrétní promluvě určitého mluvčího, či dokonce v jedné

výpovědi. Mohla byste si připravit krátkou (jednovětnou?) ukázkou takové koexistence, ideálně vyňatou z autentického komunikátu?

Další poznámky k práci, kritické připomínky:

Na předložené bakalářské práci oceňuji především její výzkumnou část (= praktickou část + projektovou část), už proto, že relevance výzkumné části je mnohdy diplomanty podceňována. Autorka provedla poměrně rozsáhlý vlastní výzkum, založený na onomaziologicky i sémaziologicky pojatém dotazníku. Výsledky dotazníkové sondy jsou zachyceny v přehledných grafech a opatřeny komentářem; promítají se také do kapesního slovníku, který byl výstupem projektové části práce.

K práci mám několik kritických poznámek. Snad budou autorce k užítku při jejich dalších lingvistických výzkumech.

Poznámky k dotazníkovému výzkumu:

Zadání dotazníku vnímám jako problematické. Srov. zejména: „Zakroužkujte prosím takovou variantu, kterou užíváte nejčastěji. Pokud používáte více variant, zakroužkujte je.“ První instrukce implikuje druhou instrukci (je-li nějaká varianta užívána nejčastěji, vyznámá se z toho, že se užívá více než jedna varianta), ale současně je s ní v rozporu. Zadání je tak velice matoucí – mají se zakroužkovat všechny užívané varianty, nebo jen ta nejpoužívanější? Každý to může pochopit po svém, odpovědi jednotlivých respondentů pak nejsou srovnatelné. Dále: V zadání není specifikováno, **v jakých komunikačních situacích** by uvedená slova měla být (nejčastěji) užívána. Je tak možné, že někteří respondenti vybírali slova spisovná, protože je užívají při „formálních“ projevech (mluvených i psaných) ve škole, na úřadech apod.; při neformálních projevech však můžou preferovat nářeční konkurenty uvedených slov. V první části dotazníku přispívá k nejasnosti zadání i to, že vedle nářečních slov mohli respondenti volit také ze slov spisovných (jednou z odpovědí byl i výraz v zadání otázky, tedy např. *otec*, *matka*) nebo ze slov nespisovných, která ale nemají nářeční povahu (*maník*, *týpek*). Srov. odlišné pojetí dotazníků, které se používaly při tvorbě Českého jazykového atlasu. Je zjevné, že autorka si jistou problematičnost provedeného dotazníkového výzkumu uvědomuje a otevřeně na ni upozorňuje (srov. „autokritický“ komentář na s. 123), což je sympatické.

Provedení lingvistického dotazníkového výzkumu je zdánlivě jednoduchý, avšak v praxi obtížný úkol. Formulace dotazů musí být velice dobře promyšlená. Nepodaří-li se zajistit, aby každý respondent k odpovědím přistoupil „stejně“ (výraz píšu v uvozovkách, protože úplná shoda je v praxi nemožná), získáme k interpretaci data, která nejsou homogenní, což může naši interpretaci předem devalvovat.

Další běžnou metodou nářečního výzkumu je analýza autentických nahrávek např. dialogických projevů realizovaných v neformálních komunikačních situacích. Pokud by se autorka výzkumu nářečí věnovala i v budoucnu (např. v magisterské diplomové práci), mohla by využití této metody zvážit.

Terminologické poznámky:

Termín „varianta“ se v české lexikologické tradici zpravidla užívá jinak, viz např. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5742>.

S. 126: „Jenom u výrazu *lupnout* jsem zaznamenala celkem 23 významů.“ Šlo spíše o synonyma, jistě ne o významy.

Poznámky ke slovníku:

S. 10: „U značného množství slov jsou poté v závorkách vypsány takové výrazy, které s daným slovníkovým heslem souvisejí.“ Tuto souvislost by bylo vhodné specifikovat, protože to je dost zásadní věc (rozdíl mezi výrazy v závorce a výrazy po „puntíku“). Zdá se, že někde jsou v závorkách synonyma k heslovému slovu („strašidlo (viz strašák, hastroš)“), zatímco jinde synonyma k ekvivalentům uvedeným uvnitř hesla, resp. různým jejich významům („kecat, vykecat (výraz trtolit také viz drmolit, jít, mluvit, pospíchat, spěchat; ...)“). To je poměrně matoucí, bylo by dobré to vysvětlit v předmluvě.

Reflexivní slovesa by měla být zpracována jako „reflexivní hesla“, např. *lehnout si – vytelit se*. V podobě *lehnout – vytelit* to není příliš srozumitelné.

Datum a podpis vedoucího práce:

4. srpna 2021

Vojtěch Veselý